

Héják talonban

(Regényrészlet)

Pilekné hátrafesztette a vállát és katonás tartással lépett a szobába. Minden mozdulatára összekoccant egy-egy tányér meg pohár.

A könyvárús félrebillent fejfel aludt a képernyő előtt. Ajka lefittyedt, akár a szélütöttnek. Keresztbe vetett lába szinte élettelenül lógott a másikon.

Hát itt van! – bökött az állával a férfi felé.

A férjem!

Ez ma már egy sámlyn sem tudna átmászni! – és a tányérokat csörömpölve szétrakodta az asztalon.

Pilek Balázs azonban meg sem rezzent.

Görnyedt alakjára időnként világosabb csíkokat vetített a televízió. A kanapé falhoz támaszkodó hátán is végigszaladt egy-egy. A karoslámpa fényét szinte magába szívta a zöld selyemmel bevont ernyő. A bútoroknak csak a körvonala látszott. A homályban meggyűrődtek Pilekné szögletes vonásai is.

Leült.

Rugó pattant a combja alatt.

Behunyta a szemét.

Leánykorában ilyenkor már a hosszúkás ebédlőasztal körül ültek valamennyien. Szinte mozdulatlanul. Akár egy szellemidéző gyülekezet. Csak akkor tört meg a csend, amikor Apa feszes alakja feltűnt az ajtóban. Szigorú tekintettel nézett végig rajtuk. Először Mama felé pillantott, majd az édesanyjára. Sógornőjét – Micike nénit – jóformán észre sem vette. Pedig már a háború első napjaiban özvegységre jutott asszony alig várta, hogy legalább vacsora idején egy-egy kemény férfipillantás érje őt is. Ahogy várakozón lesütötte a szemét, arcát gyenge pír lepte el. Mire azonban újra felnézett, már az elmaradhatatlan levest kanalazta mindenki. Ezért mélyen a tányér fölé hajolt. Bepárasodott tekintetét próbálta elrejteni így. Vagy talán azt sajnálta, hogy férje ágyban halt meg és nem kint a fronton? Mert a hazáért vállalt áldozat Apa figyelmét bizonyára könnyebben keltette volna fel.

Amíg Micike néni férje élt, gyakrabban mentek ki hozzá. Öccsével ilyenkor már ebéd után hozzáfogtak az öltözködéshez. Mama azon igyekezett, hogy minél csinosabbak legyenek mind a ketten. Izgatta őket az utazás, és szinte alig tudtak leszállni a villamosról, annyira beleélték magukat a tovasuhanó házak, fák, oszlopok bizonytalan világába.

Onnan messze volt a város – sóhajtotta Pilekné – és frissebb a levegő. A fák lombjai közül kibukkanó vörös háztetők széles kalapú gombákként szikráztak a délutáni napsütésben. Még most is látja, ahogy szaporán kapkodó lábakkal előreszaladtak, hogy aztán az ajtó előtt, mintegy varázsütésre, minden bátorságuk elszálljon. Talán a csengő volt magasan, hiszen még ő is csak nehezen érte el, pedig az iskolában nem tartozott az alacsony növésű lányok közé. Vagy a csukott ajtó ígézte volna meg őket?

Ma már nem tudta.

Micike néni más volt, mint a többi rokonok. Budán lakott, operába, hangver-

senyekre járt, nyarait külföldön töltötte, és ezért gyakran érezték úgy, hogy nem is tartozik a családhoz.

Milyen szögletes volt a feje!

Pilekné a pamlag támlájának feszítette a hátát. Lapockáit kellemes bizsergés borzongatta, miközben merev szemekkel bámult a képernyőre.

Aztán Micike nénire gondolt megint.

Én igazán nem hasonlítok hozzá! – csattant fel ingerülten belül, és ujjait körüljáratta az arca peremén. De gyerekkorában éppen ez az idegennek tűnő asszony vonzotta annyira. Önkéntelenül udvariasabb volt vele és tartózkodóbb is. Ha azonban a simogatását érezhette az arcán, nyomban feloldódott.

Inkább őt szeretete volna, mint a szüleit?

Lehet.

Egyszer az operába is elvitte őt. Előtte való este szinte elkerülte az álom. Maga elé képzelte ezt a számára még ismeretlen világot. Nőkről és férfiakról álmodott. Ünnepi ruhát viseltek valamennyien. A levegőben finom illat párázott. Csak a homloka mögött fel-felvillanó hatalmas színházteremre nehezedett valami nyomasztó csend. Csillámló fényeket látott mindenütt és körös-körül pirosan izzó bársonyfalakat. Aztán Micike néni alakja tűnik fel. Egy furcsa, hosszú testű zongoránál ül. A fiatal leány megszeppenve hallgatja a sokáig visszhangzó akkordokat. Semmit sem ért belőlük. Csupán az egyre szögletesebbé váló arcot figyeli és a csontos ujjakat, amelyek férfias keménységgel ütődnek a billentyűkhöz.

Másnap aztán a valóságban is ott ülhetett nagynénje páholyában. A függöny nesztelenül gördült fel, és a színpadról hideg áramlott a nézőtérre.

Hideg!

Pilekné összeborzadt.

A halálra gondolt hirtelen és arra a testkupacra, amelyik ki tudja meddig fekdött ott az udvar kövén mozdulatlanul.

A kisleány azonban becsukott szemmel szívta magába ezt a friss levegőt. Másodpercekig úgy érezte, mintha újra álmodna csak. A felcsendülő kar zengő hullámai megtöltötték a hatalmas termet, belefúródtak a páholyokat szegélyező függönyök redőibe, és szinte megcsendítették a csillárok üvegdíszzeit is. Ilyen élményben még nem volt része. Elkábította a zene és az ének. Az opera meséjéből nem sokat értett ugyan, mégis a lelkébe markolt ez a furcsa összevisszaság.

Remélem, boldog vagy? – kérdezte Micike néni többször is, miközben nehéz tenyerével meg-megérintette a kislány fejét. De aztán visszahúzódott a páholy mélyére, és eltűnt a vörösposztós homályban. Voltak azonban hónapok, amikor egyáltalán nem találkoztak. Tanulnia kellett. A fejébe kényszerített sok adat, szám és szabály szívesen cserélt volna akkor gazdát. Ilyenkor sóvárogva gondolt azokra az estékre, amikor az operai páholyban tölthetett néhány órát. Aztán elefejtkezett róla. Pedig furcsa tanácsai mintha azóta is élnének benne.

– Ha nehezen szerzett állásait feladja az ember – mondogatta gyakran –, elsodorják! Egy nőnek még inkább a sarkára kell állnia. Mert egyszerűen leírják, vagy átlépnek rajta könyörtelenül. Érted, lányom?

– Sokan azt is mondták, hogy volt tehetségem a zenéhez! – fűzte még hozzá sóhajtván, és simogatása ilyenkor lett igazán darabos a kislány fején.

Ereje, biztonsága aztán egyik pillanatról a másikra hagyta cserben. Mama mintha örült volna ennek a gyors sorvadásnak. Talán vetélytársat látott benne, és talán ezért tűrte az olyan szóbeszédet is, hogy korán elhunyt sógorát a nővére emésztette el.

Nem igaz! – tiltakozott Pilekné magában.

És ha mégis?

Nem!

Laci bácsi már régóta betegeskedett. Egy ideig a gyomrával kínlódott, aztán meg a szívével. Éjjeliszekrényén halomban álltak a gyógyszerek. Micike néni tartotta számon valamennyit. Tudta, hány cseppet kell szedni az egyikből, és melyik tablettát étkezés után. A piros színűt mindig lefekvés előtt adta be. Azt mondta az orvos, hogy a kapszulás keverékben van némi altató is.

De miért ne adagolhatott volna lassan, fokozatosan egyre többet és többet?

Igen.

A mérég, ha észrevétlenül is, de felszívódik a szervezetben. Hiszen mindenki beszélte, hogy nem élnek jól. Laci bácsi nem szerette a muzsikát, és amikor ágy-nak esett, nyomban elajándékozta a zongorát is.

Persze.

Emlékezett, hogy Mama napokra a nővéréhez költözött. Aztán azok a sutgó mendemondák, Apa gondterhelt arca és a sebtében rendezett temetés!

Pilekné a fotelban görnyedő férjére nézett.

Minden altatóban van mérég! – villant át rajta, és nyomában az is beszivárgott az agysejtjei közé, hogy ha tejből oldaná fel esténként, észre sem vennék talán.

A könyvvarus felriadt.

Az asszony idegesen arrább tolta az egyik tányért.

– Kész a vacsora? – hallotta Balázs tétova hangját.

Nem válaszolt.

Ha Micike néni megéri a háború végét – gondolta –, sohasem leszek ennek a vizenyős szeműnek a felesége! Egy asszony vagy megáll a saját lábán – ismételte a nagynénjét –, vagy élete végéig rabszolga lesz.

– Töltsék tejet? – kérdezte aztán.

A férje bólintott.

Pilekné ollóval lecsípte a zacskó sarkát, és óvatosan a csésze fölé billentette. De keze megremegett néhányszor. A puhán csorgó fehér folyadék az abroszra löttyent.

A könyvvarus hümmögött valamit, majd kényelmesen elhelyezkedett a fotelban.

– Szalámit is kérsz? – szólalt meg az asszony újra, de a hangja is megbicsaklott most.

Pilek Balázs érdeklődő tekintettel nézett a képernyőre.

– Mi történt eddig? – tudakolta kocsonyásan cuppogó szájjal.

Az asszony felhúzta a vállát.

– Hát nem Te nézted? – vetette oda epés hangsúllyal, és újra töltött a tejből.

Aztán mind a ketten a képernyőre meredtek. De tekintetükben közömbös fény csillogott.

FRANK GEERK

Ősz

Mohón töröm fel a diót,
ahogy valami más engemet is feltör –
szorító markomat
a diótörő vas-szárai.
A héj megreped,
elém tárulnak a magocska szárnyai,
feketék és barnák
vagy szerencse-sárgák;
amiket mohón megeszek,
nem feledkezve meg róla, aki majd
engem fal föl.